

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2023/014 van:

de heer XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend op de afdeling Volte 1B onderdeel van De Woenselse Poort, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 21 februari 2023 een klaagschrift, gedateerd op 1 februari 2023, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen de beslissing van 8 februari 2022 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het beperken van zijn recht op bewegingsvrijheid door middel van het opleggen van een kamerprogramma.

Klager heeft zich laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon en de heer mr. XXXX, advocaat.

De klachtencommissie ontving op 3 maart 2023 een verweerschrift, eveneens gedateerd op 3 maart 2023, van de heer XXXX, waarnemend regiebehandelaar en GZ-psycholoog, en mevrouw XXXX, psycholoog, hierna te noemen verweerders.

Verweerders hebben zich bij het formuleren van het verweerschrift laten bijstaan door mevrouw XXXX, juriste verbonden aan De Woenselse Poort.

De mondelinge behandeling van de klacht vond plaats op 16 maart 2023. Klager, de patiëntenvertrouwenspersoon, verweerders en de juriste verbonden aan De Woenselse Poort waren aanwezig. Tevens waren de heer mr. XXXX, advocaat van klager, alsmede de leden van de klachtencommissie aanwezig.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich tegen:

- de beslissing van 8 februari 2022 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het beperken van zijn recht op bewegingsvrijheid door middel van het opleggen van een kamerprogramma en het voortduren daarvan; en
- de beperking in het contact met de advocaat van klager tijdens het kamerprogramma van klager.

3. De feiten

Klager is TBS met dwangverpleging opgelegd op grond van artikel 37a jo. 37b WvSr. Deze maatregel is ingegaan op 29 april 2021 en geldt tot en met 19 april 2023. Klager is opgenomen op de afdeling Volte 1B, onderdeel van De Woenselse Poort.

Op 8 februari 2022 heeft de dienstdoende arts-voorwacht, een psychiater-in-opleiding, in overleg met de achterwacht, een psychiater, besloten om aan klager verplichte behandeling te verlenen in de vorm van het beperken van zijn recht op bewegingsvrijheid door middel van het opleggen van een kamerprogramma.

De dienstdoende arts heeft op 8 februari 2022 een brief voor klager opgesteld, die op 9 februari 2022 aan klager is uitgereikt. Hierin laat de dienstdoende arts weten dat hij 8 februari 2022 heeft besloten om aan klager verplichte behandeling te verlenen, wat de motivering is van deze beslissing en hoe de beslissing is voorbereid.

De geneesheer-directeur heeft per brief van 8 februari 2022, die tevens op 9 februari 2022 aan klager is uitgereikt, aan klager laten weten dat de dienstdoende arts, in overleg met de psychiater (achterwacht) heeft besloten om hem verplichte behandeling te verlenen op basis van de voor klager geldende TBS-dwangmaatregel. In de brief wordt klager gewezen op zijn recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie en op de mogelijkheid om zich voor advies en bijstand te laten bijstaan door de patiëntenvertrouwenspersoon. Familieleden, en de voor de continuïteit van zorg essentiële naasten, kunnen voor advies en bijstand contact opnemen met de onafhankelijke familievertrouwenspersoon.

4. Standpunt van klager

Klager geeft aan dat hij van 8 februari 2022 tot medio maart 2022 onterecht een kamerprogramma heeft gehad. De aanleiding van het kamerprogramma was een incident met een medecliënt. Klager heeft zich enkel verdedigd jegens zijn medecliënt en dit is zichtbaar op camerabeelden. De betreffende medecliënt heeft aangifte gedaan jegens klager, maar het Openbaar Ministerie heeft deze zaak, na het zien van de camerabeelden, geseponeerd. Klager was slachtoffer, geen dader, maar hij is wel als dader behandeld. Volgens klager was er geen noodzaak om aan hem een kamerprogramma op te leggen. Er was geen sprake van verstoring van de orde of voor de veiligheid in de accommodatie (er waren namelijk geen andere cliënten bij het incident aanwezig) of ter voorkoming van strafbare feiten. Klager is zelfs na het incident vrijwillig met het personeel meegelopen naar zijn kamer.

Toen het kamerprogramma is opgelegd, en ook daarna, heeft klager zijn zorgverantwoordelijke niet gezien. Er heeft dus geen beoordeling plaatsgevonden van de actuele gezondheidssituatie van klager. Onlangs, op 10 januari 2023 heeft er een gesprek plaatsgevonden met klager, de heer XXXX, de regiebehandelaar van klager ten tijde van het opleggen van het kamerprogramma, en mevrouw XXXX, psycholoog. In dat gesprek is door mevrouw XXXX aangegeven dat het volgens haar vorig jaar (in 2022) voldoende was als er enkel telefonisch overleg was geweest met de dienstdoende arts/zorgverantwoordelijke voor het nemen van een beslissing om verplichte behandeling toe te passen. (Tijdens de mondelinge behandeling heeft mevrouw XXXX aangegeven dat dit geen vastgesteld beleid was, maar dat dit wel de praktijk was. Klacie)

Aan klager is wel een formulier uitgereikt. Echter, de motivering in dit formulier is volgens klager deels onjuist en deels onvoldoende onderbouwd. In het formulier staat namelijk een aantal zaken vermeld die niet conform de gebeurtenissen zijn. Ook staat in dit formulier dat klager in conflict is geraakt met een medecliënt waarbij geweld is gebruikt, maar het is onduidelijk wat dit precies inhield. Een nadere concretisering en onderbouwing hiervan ontbreekt.

Volgens klager duurde het kamerprogramma veel te lang en was het disproportioneel. Klager verbleef al twee weken in zijn kamer toen het kamerprogramma met een week verlengd werd, omdat klager geen contactmomenten meer wilde aangaan. Echter, de reden van het weigeren van de contactmomenten was dat klager het niet eens was met de inzet van het kamerprogramma. Het enkel niet meer willen aangaan van contactmomenten had volgens klager geen reden mogen zijn voor verlenging van het kamerprogramma, omdat hij zich rustig gedroeg in zijn kamer.

Tijdens het kamerprogramma mocht klager geen contact opnemen met zijn advocaat, wat een beperking was in het contact met derden. Klager geeft aan dat hij twee keer heeft aangegeven om zijn advocaat te willen spreken, maar dat hier geen gehoor aan is gegeven. Uiteindelijk heeft de zus van klager contact op kunnen nemen met de advocaat van klager, waardoor de advocaat contact heeft kunnen opnemen met klager. Klager had dus pas contact kunnen krijgen met zijn advocaat toen hij al vijf dagen in het kamerprogramma zat.

Klager verzoekt de klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren, omdat er niet of onvoldoende is voldaan aan alle eisen voor het toepassen van een beperking van zijn recht op bewegingsvrijheid. Indien de klacht gegrond verklaard wordt, wil klager in de gelegenheid gesteld worden om een nadere onderbouwing voor zijn schadevergoedingsverzoek in te dienen en hem een schadevergoeding toe te kennen.

5. Standpunt van verweerders

Op voorhand geven verweerders in het verweerschrift aan dat zij verbaasd zijn dat de klacht pas na ruim één jaar is ingediend, nadat recent een informeel verzoek van klager tot financiële compensatie werd afgewezen door de instelling en het kamerprogramma in het afgelopen jaar regelmatig met klager is besproken. De financiële compensatie is door verweerders afgewezen, omdat zij van mening zijn dat een billijke schadevergoeding beter door de klachtencommissie uitgesproken kan worden.

Inhoudelijk geven verweerders het volgende aan:

Op 8 februari 2022 werd door personeel gezien dat klager ruzie had met een medecliënt, waarbij klager met de vuist een stomp op het gezicht van de medecliënt gaf. Op 10 februari 2022 werd deze waarneming bevestigd na het beoordelen van de camerabeelden. Er wordt gezien dat klager door een medecliënt naar achter gedreven wordt, waarna klager een stomp op de kaak van de medecliënt geeft. Direct na het incident is klager naar zijn kamer verwezen door het aanwezige personeel. Aan klager is een open kamerprogramma aangezegd, na telefonisch overleg met de dienstdoende arts en waarnemend psychiater, om verdere escalatie op de afdeling te voorkomen en de orde en veiligheid te waarborgen.

Dagelijks is door de zorgverantwoordelijke afgewogen of het kamerprogramma voortgezet diende te worden. Het aangaan van contactmomenten werd als essentieel gezien om te kunnen inschatten of klager weer veilig op de afdeling kon functioneren. Op 11 februari 2022 zijn er wandelmomenten toegevoegd aan het kamerprogramma en op 15 februari 2022 is het kamerprogramma beëindigd, in tegenstelling tot de einddatum die klager noemt.

Het kamerprogramma kon volgens verweerders niet eerder beëindigd worden, omdat klager niet in contact was met de behandelaren. Dit contact was wel noodzakelijk, zodat met klager veiligheidsafspraken gemaakt konden worden. Omdat klager niet in contact was, kon het behandelteam de veiligheid niet inschatten. Tijdens het driegesprek tussen klager en de medecliënt op 15 februari 2022 is het gelukt om veiligheidsafspraken te maken, waarna het kamerprogramma ook is beëindigd.

Het kamerprogramma is opgelegd ter voorkoming van de verstoring van de orde en veiligheid op de afdeling. Er is gekozen voor een open kamerprogramma, de minst ingrijpende vorm, waardoor voldaan is aan de eis van subsidiariteit. Verweerders zijn van mening dat het kamerprogramma proportioneel was met het oog op de dreigende escalatie op de afdeling, omdat er sprake was van spanningen op de afdeling en tussen beide cliënten, met gevaar voor de algemene veiligheid voor personen en goederen.

Verweerders erkennen dat verzuimd is om te voldoen aan het criterium van artikel 9:9 lid 4 jo. 8:9 lid 1 Wvvgz. De dienstdoende arts heeft klager namelijk niet gezien, waardoor zijn actuele gezondheidstoestand niet door de dienstdoende arts is ingeschat en de in te zetten verplichte zorg niet met hem is besproken voorafgaand aan de uitvoering daarvan. Wel is er telefonisch overleg geweest tussen de dienstdoende arts en het personeel van de afdeling voorafgaand aan het inzetten van de beperking. De dienstdoende arts heeft tevens telefonisch overleg gevoerd met de psychiater (achterwacht). Klager is op 9 februari 2022 gesproken door de afdelingspsycholoog, na overleg met de waarnemend regiebehandelaar en de afdelingspsychiater. Op 10 februari 2022 heeft klager gesproken met de regiebehandelaar.

Het formulier waarin de verplichte behandeling werd aangezegd, is op 8 februari 2022 aangemaakt en op 9 februari 2022 aan klager uitgereikt. Abusievelijk is hierop vermeld dat klager voorafgaand is gezien door de zorgverantwoordelijke. Verweerders erkennen hierin een tekortkoming. Desondanks zijn verweerders wel van mening dat zij gelet op de proportionaliteit, subsidiariteit, veiligheid en doelmatigheid correct gehandeld hebben. Echter, gegrondverklaring achten zij aangewezen, omdat de instelling tekort geschoten is wat betreft de wettelijke procedurele formaliteiten.

Klager geeft aan dat hij tijdens het kamerprogramma geen contact mocht opnemen met zijn advocaat. Binnen de instelling is het de afspraak dat cliënten altijd hun advocaat mogen bellen indien zij dit willen. In sommige gevallen kan dat niet direct vanwege omstandigheden op de afdeling. Er wordt dan met de cliënt een moment afgesproken waarop hij zijn advocaat kan bellen. Verweerders kunnen niet nagaan wat er in het geval van klager precies is afgesproken/is gebeurd. Het kan zijn dat de medewerker (die inmiddels niet meer op de betreffende afdeling werkzaam is) waarbij klager had aangegeven zijn advocaat te willen spreken, dit verzoek vergeten is. Op 14 februari 2022 heeft klager bezoek gehad van zijn advocaat, waardoor dit klachtonderdeel ongegrond moet worden verklaard volgens verweerders.

6. Bevoegdheid van de klachtencommissie

Aan klager is TBS met dwangverpleging opgelegd op grond van artikel 37a jo. 37b WvSr. Deze maatregel is ingegaan op 29 april 2021 en geldt tot en met 19 april 2023. Op personen die om die reden zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis is op grond van artikel 9:1 Wvggz de klachtprocedure van deze wet van toepassing.

Klager klaagt over de beslissing op grond van artikel 9:9 Wvggz om hem verplichte behandeling te verlenen in de vorm van het beperken van zijn recht op bewegingsvrijheid door middel van het opleggen van een kamerprogramma.

Op grond van artikel 10:3 onder x Wvggz kan klager over een beslissing over de uitvoering van verplichte behandeling een klacht indienen bij de klachtencommissie.

De klachtencommissie is bevoegd om de klachten van klager te beoordelen.

7. De beoordeling van de klachten

De klachtencommissie wil in de eerste plaats het volgende opmerken. Verweerders verbazen zich er over dat klager pas na ongeveer een jaar zijn klachten aan de klachtencommissie heeft voorgelegd. De klachtencommissie heeft zich dat ook afgevraagd. Tijdens de mondelinge behandeling van de klacht bleek dat verweerders er zelf ook een rol in gespeeld hebben dat klager zich pas na ongeveer een jaar tot de klachtencommissie heeft gewend. Tussen klager en zijn behandelaars is in het afgelopen jaar regelmatig gesproken over het bij klager levende ongenoegen over het in zijn ogen onterecht aan hem opgelegde kamerprogramma en over een mogelijke schadevergoeding daarvoor. Dat overleg heeft niet tot overeenstemming geleid. De klachtencommissie vindt het dan ook begrijpelijk dat klager zich pas nadat het niet mogelijk was gebleken om er in onderling overleg uit te komen tot de klachtencommissie heeft gewend. Maar de klachtencommissie wil er ook op wijzen dat verweerders zelf van mening waren dat het het beste zou zijn om de klachtencommissie de hoogte van een eventuele schadevergoeding te laten bepalen.

In de tweede plaats wil de klachtencommissie het volgende opmerken. Tussen klager en verweerders leek geen overeenstemming te bestaan over de duur van het kamerprogramma dat op 8 februari aan klager werd opgelegd. De klachtencommissie heeft op grond van de aan haar overgelegde stukken en op grond van hetgeen bij de mondelinge behandeling van de klacht naar voren werd gebracht over de duur van het kamerprogramma kunnen vaststellen dat het kamerprogramma heeft geduurd van de avond van 8 februari 2022 tot 15 februari 2022 in de middag.

Verweerders geven in hun verweerschrift aan dat de besluitvorming om aan klager een kamerprogramma op te leggen niet conform de wettelijke voorschriften is verlopen. Zij geven daarbij ook aan dat zij van mening zijn dat de klacht daarom op procedurele redenen gegrond dient te worden verklaard. Verweerders zijn echter ook van mening dat zij de klacht om inhoudelijke redenen ongegrond achten. Verweerders geven niet aan hoe zij een dergelijke beslissing van de klachtencommissie voor zich zien. In artikel 10:6 lid 1 Wvggz wordt aangegeven dat een beslissing van de klachtencommissie strekt tot gegrond of ongegrond verklaring van een klacht. De klachtencommissie leest hierin dat het gedeeltelijk gegrond verklaren van een klacht, door een

onderscheid te maken tussen formele gronden en inhoudelijke gronden niet mogelijk is. Uit de toelichting op dit artikel blijkt wel dat de klachtencommissie, als zij een klacht gegrond verklaard, de bestreden beslissing geheel of gedeeltelijk kan vernietigen. De klachtencommissie ziet echter niet hoe zij de beslissing om klager een kamerprogramma op te leggen, dat inmiddels niet meer actueel is, gedeeltelijk kan vernietigen, omdat de beslissing op inhoudelijk goede gronden zou zijn gebaseerd.

De klachtencommissie acht de klacht van klager, mede in het licht van de erkenning van verweerders dat de beslissing om hem een kamerprogramma op te leggen niet conform de wettelijke voorschriften is verlopen, gegrond. De gegrondverklaring van de klacht strekt tot vernietiging van de beslissing van 8 februari 2022 om klager verlichte behandeling te verlenen en tot vernietiging van de rechtsgevolgen van deze beslissing.

De klachtencommissie komt daarmee niet toe aan een inhoudelijke beoordeling van de noodzaak van de beslissing van 8 februari 2022 om klager verplichte behandeling te verlenen in de vorm van een kamerprogramma.

Klager klaagt er ook over dat het hem niet mogelijk is gemaakt om op 9 februari 2022 contact op te nemen met zijn advocaat. De klachtencommissie heeft zich afgevraagd of zij bevoegd was om deze klacht te beoordelen. De klacht wordt niet genoemd in de voor klager geldende klachtgronden van artikel 10:3 Wvvgz. Omdat deze klacht zo sterk verbonden is met de beslissing van 8 februari 2022 om klager verplichte behandeling op te leggen, is de klachtencommissie tot de conclusie gekomen dat zij zich mag uitspreken over deze klacht.

Uit de toelichting op artikel 9:9 lid 4 Wvvgz, dat gaat over de beperking van het recht op het gebruik van communicatiemiddelen, blijkt dat een beperking van een patiënt in het gebruik van communicatiemiddelen om contact op te nemen met zijn of haar vertegenwoordiger, de inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd of de justitiële autoriteiten niet is toegestaan. In de ogen van de klachtencommissie betekent dit dat als een patiënt vraagt om contact te kunnen opnemen met een dan deze instanties daar in principe meteen gehoor aan gegeven moet worden. In de praktijk zal het soms niet kunnen om meteen aan een dergelijk verzoek te voldoen, maar dan zal dat in ieder geval zo spoedig mogelijk moeten worden mogelijk gemaakt. Het is immers een recht van de patiënt. Daarbij ligt de verplichting om dat te doen naar de mening van de klachtencommissie bij de instelling, en dus in de dagelijkse praktijk bij de begeleider of begeleiders die op het moment dat het verzoek om contact op te mogen nemen op de afdeling aanwezig zijn. Het zou dus niet nodig moeten zijn dat een patiënt moet herinneren aan het verzoek om gebruik te kunnen maken van het recht om contact op te nemen.

Door klager wordt aangegeven dat er discussie is geweest met een begeleider of hij wel contact mocht opnemen met zijn advocaat. De beschrijving van wat daarover door de begeleider tegen klager is gezegd, is zodanig dat het de klachtencommissie niet onwaarschijnlijk voorkomt dat iets dergelijks tegen klager is gezegd om hem niet in de gelegenheid te stellen om contact op te nemen met zijn advocaat. Dat er enige dagen later en via een omweg uiteindelijk wel contact tussen klager en zijn advocaat tot stand is gekomen, maakt het ontzeggen van klager van zijn recht op communicatie met zijn advocaat niet kleiner.

De klachtencommissie acht de klacht gegrond.

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart de klacht over:

- de beslissing van 8 februari 2022 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het beperken van zijn recht op bewegingsvrijheid door middel van het opleggen van een kamerprogramma en het voortduren daarvan; **GEGROND**.

- de beperking in het contact met de advocaat van klager tijdens het kamerprogramma van klager; **GEGROND**.

Doordat de klachtencommissie de klacht gegrond heeft verklaard is de bestreden beslissing vernietigd. Deze vernietiging brengt daarmee ook met zich mee dat de rechtsgevolgen van deze beslissing zijn vernietigd.

9. Schadevergoeding

Klager heeft de klachtencommissie verzocht om, in het geval zijn klachten gegrond zouden worden verklaard door de klachtencommissie, in de gelegenheid gesteld te worden om een schriftelijk gemotiveerd verzoek om schadevergoeding aan de klachtencommissie over te leggen. De klachtencommissie heeft dit verzoek van klager ingewilligd. De onderbouwing van het schadevergoedingsverzoek dient klager uiterlijk binnen 14 dagen na ontvangst van deze beslissing aan te leveren. Verweerders zullen daarna door de klachtencommissie in de gelegenheid worden gesteld om hun visie op het verzoek om schadevergoeding aan de klachtencommissie kenbaar te maken.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 16 maart 2023 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer mr. XXXX, voorzitter, en de leden mevrouw XXXX, psychiater, en mevrouw XXXX, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.